

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Elogia Societatis Iesv Sive Propvgnacvlvm: Pontificum,
Conciliorum, Cardinalium, Antistitum, nec non
Imperatorum, Regum, Principum & aliorum Virtute,
Religione, omniq[ue] Literatura illustrium (etiam ...**

Gomez, Cristobal

Antverpiæ, 1681

Cardinales. 3. Clas.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38486

C L A S S I S III.

A CARDINALIBVS.

1. **A**S. CAROLO BORROMÆO : *Cuius mens extat in Diplomate Gregorij pro fundando Collegio Mediolanensi :* Solicito (*inquit*) considerans animo , quantam Reipublicæ Christianæ afferre consueverint vtilitatem Collegia dilectorum filiorum Presbyterorum Societatis IESV optimè in pluribus Christiani Orbis partibus sanctissimè , & piè instituta. Ipsi enim nullam prætermittentes occasionem , qua in proximum charitatem suam exercere valeant , per totam terrarum orbem dispersi , neque sacculum , neque peram assumentes , & afflati spiritu , qui dat cuncta bona timentibus eum , non solum hic , & per totius Italiæ oras , verum etiam ab Aquilone ad Austrum retia tendentes ; & iam non piscium , sed hominum piscatores effecti ; eius ductu , qui summa charitas , & bonitas est , quotidie non cessant ministerium suum adimplere , fideles & infideles in vias , & semitas rectas adducendo , ac populos vbique dispersos , tam exemplo boni operis , quàm doctrina confirmando : tantaque in eos inualuit proximi charitas , vt ad Indos , & regiones incognitas secedentes , & per Martyrij palmam infideles ad Christi fidem reuocare non dubitauerint ; ita vt meritò cum exultatione referre possint : Domine , quinque talenta tradidisti mihi , ecce alia quinque superlucratus sum , &c. *Ita Eminentiſſ. Cardinalis apud P. Nigron. in Comment. Regul. Soc. Tit. Par. 3. num. 12.*

*Commen-
datur So-
cietas ex
Collegiorū
vtilitate.
Et ex filio-
rum erga
proximos
charitate.
Qui diuino
afflati spir-
itū incessanter
suum mi-
nisterium
adimplent.
Hominum
piscatores
effecti.
Eorum
charitas ad
incognitas
Indorum
regiones
penetravit.
Matth. 25
20.*

AB EODEM , *præter donatam Aronensi tirocinio domum , tria condente , dotanteque Collegia , Mediolani vnum , per Heluetiam duo :* Futura (*vt putabat*) non tam suæ munificentiae testimonia , quam Religionis per eas oras firmamenta. *Ita apud Imag. 1. sec. Soc. lib. 2. cap. 4. fol. 209. ex Glusiano in eius vita.*

*Societatis
Collegia.
Religionis
firmamen-
ta.*

S. Caroli in
Societatem
beneuolen-
tia signa.

Item non modicam beneuolentiae significationem erga Societatem præ se semper tulit Borromæus Sanctissimus, & hoc propriè primum Mediolani, quo die S. Felicis Templum apertum est, post Sacrum in eo magnificè factum, conuiuia se Patribus, cum suorum honestissimis commodato, deinde Romæ post addita per benigne cetera Societatis Domicilia, Collegij cohonestata mensa, illud addidit beneficium, quod iam dudum petebatur, ut Seminarij Mediolanensis procuracione Societatem exoneraret. Ita Par. 4. Hist. Soc. lib. 7. n. 54.

Et exerci-
tiorum
æstimatio.

AB EODEM, mire vim, & energiam Exercitiorum S. P. Ignatij commendante: Cum Dux Mantuanus eius bibliothecam uisisset, mirificeque laudaret, conuersus ad illum Carolus, Paruulum (inquit) in pulpito libellum habeo, è quo plus haurio, quam è reliqua bibliotheca, quia nempe purius, & plenius tanquam ex ipso fonte. Ita in Imag. 1. sæc. Soc. lib. 3. cap. 10. fol. 381. sic sanctus ille Mediolanensis Archiep. de aureo illo exercitiorum libello sentiebat.

Socij in
puerorum
educatione
ceteris
præferun-
tur.

2. AB INTERPRETIBVS. Concilij Tridentini in obseruat. declarat. eiusdem Concilij ad sess. 23. de Reformat. cap. 18. n. 33. Ante omnia (inquiunt) in Seminarijs constituendus est Grammaticus, & Musicus, qui pueros instruunt, & si reperiantur IESUITÆ ceteris antèponendi sunt. Ita illi. Grauis sane laus: tum quia ab Eminentiss. Principibus profecta, tum etiam quod hac in re nostrorum operam præ ceteris absque ulla exceptione commendat.

Societas
per orbem
cum maxi-
mo anima-
rum fructu
patet.

3. A PRÆSIDIBVS. Eiusdem Concilij: Religio (inquiunt) Presbyterorum Societatis IESV, quæ iam latissimè per Christianorum, & Gentium etiam prouincias (Deo quod cœpit Opus promouente) cum maximò animarum fructu patet, instituta in Ecclesia Dei, & approbata per Sedem Apostolicam fuit. Ita in Diplomate dat. Trident. 1. Nouemb. ann. 1561. apud Imag. 1. sæc. Soc. lib. 5. cap. 10. fol. 666. Item pro Societatis innocentia in quadam persecutione ijdem Eminentiss. Cardinales affirmarunt, Nunquam neque sanctissimum Dominum, neque ipsos de sinceris studijs, innocentiaque Societatis dubitauisse:

De eius in-
nocentia
Pontificis,
& Cardin.
iudicium.

bitauisse: non potuisse tamen non magnopere gaudere, quod post tot, tamque accuratas impugnationes non modo nihil de existimatione eius imminutum esset, sed probatior etiam, & conspectior integritas euassisset. Quapropter hoc nomine vehementer Patribus gratulari, cum Sanctitatem summi Pontificis, tum ipsos de Reformationis Concilio Cardinales, pariterque hortari, vt pergerent bono animo, quales hactenus præbuerant se, tales in futurum præstarent. Prouisum esse, ne quid amplius, à quo oppugnabantur, timerent, nunquam gratiam Sedis Apostolicæ, nunquam benignitatem desideraturos. *Ita Par. 2. Hist. Soc. lib. 8. nu. 28.*

Sedis Apost. gratiam eâ pollicetur.

4. A ZACHARIA DELPHINO, ET IOAN. FRAN. COMMENDONO *legatis etiam Apostolicis, quos circumire Ciuitates, Principesque Germania, & ad Tridentinum Concilium Pontifex Pius IV. inuitare iusserat, mandataque addiderat protegenda, & quamplurimis locis collocanda Societatis, & illi quidem diligenter, summaque benignitate executi mandata rescripserunt, Aditas abs se quamplurimas Ciuitates, obitasque Prouincias, & perspectum quam strenuè, quamque feliciter IESUITÆ ubique laborent: nec apparere aliam commodiorem, vel conseruandi integra, vel recreandi perdita viam, quam si multorum Collegia disponantur; idque se sedulo curasse. Ita 2. Par. Hist. Soc. cit. lib. 5. n. 159.*

Iesuitæ feliciter, & strenuè laborantes.

Quanta ex Collegijs vtilitas?

AB EODEM COMMENDONO: *Qui secum in legatione sua per septentrionis Prouincias Lambertum nostrum circumduxerat, adiutore ad regendos familiæ mores, & in rebus Religionis, quas Hæretici in controuersiam reuocarent disceptatore utens; eique viro Lambertus, cunctaque eius familiæ usque eo sapientiam, sanctitatemque probauerat, vt laudibus eius plenam, & actionibus gratiarum Epistolam ad Lamium Commendonus dederit. Præ ceteris (ait) nunquam in celebrem se venisse locum, quo non multo ante præcurrisset fama, cum Legato, Iesuitam aduenire: sique nihil aliud, id certè lucrifacuum, quod sit ostensum Hæreticis Catholicorum specimen Sacerdotum, ac Iesuitarum. Ita Ibidem lib. 5.*

Societas est Lambertus filio commendatus.

lib. 5. num. 178. Et postea n. 179. dicitur, quod rursus à legatione sua Commendonus Lambertum Moguntia reddidit, ipseque Coloniam profectus, Societatem Archiepiscopo, & Senatui enixè commendavit, affirmans, Nescire ipsos quantum haberent Thesaurum: & Romam scripsit, Ideo minus placuisse sibi Colonienfes, quod Societatem recipere, certumque ei domicilium, ac Templum tribuere cunctarentur: Sic socij, sic Societas commendabatur à Commendano.

Ut Thesaurus a fili-
manda.

Iterum in
Canisio
commen-
datur.

5. AB OTHONE TRUCHSESIO Cardinali Augustano, cuius in Societatem, & socios animi propensio vix credi potest: Nec omiti fas duxerim insignem eius aduersus Canisium nostrum pietatem. Ex Alsatia redeuntem exceptum Dilingæ non modo omni honore, ac benignitate tractavit, sed etiam voluit vel inuito manibus suis lauare pedes, & in eo Societatis. Ita Par. 2. Hist. Soc. lib. 2. num. 11.

Et in Lai-
nio Gene-
rali.

Mortuo Generali Lainio idem Cardinalis Augustanus cum exequijs honorificis honestavit, in ijsque quas ei apparatu magnifico celebravit Dilingæ Cenotaphium non pulla veste (vt mos est) sed purpurea insterni iussit: quod tanti viri memoriam (vt aiebat) non luctu, sed gaudio prosequi, æquum esset. Cumque laudationem funebrem adiici voluisset, vbi Orator finem dicendi fecit, protinus ipsemet Cardinalis è suo solo fari exorsus in magna ciuium frequentia, inter cetera, Verissima sunt (inquit) quæ commemoravit Orator, sed prætermisit haud pauca. Tria ergo superaddam, quæ gesta sunt mecum. Discessuro in Galliam cum equum generosum, atque percommodum ei obtulissem, perPELLI bonus Pater vt vteretur, nunquam potuit, atque eius verba hæc erant: Equus quidem optimus est, sed pauperi aptus non est. Deinde cum à Paulo IV. in Cardinalium Collegium coaptandus, ad me adiit lacrymantibus oculis; instititque vt ad summum Pontificem intercederem, & nihil intentatum relinquerem. Quod si illi certum esset perstare in sententia, sibi quoque certum esse fugam arripere, atque abdere sese.

De quo
Pontifice
creando
agitur.

His postremo adiecit Cardinalis, de subita à Cardinalium Conclauis fuga, vbi inaudiit de summo honore sibi demandando quosdam agere.

Ita

Ita Par. 2. Hist. Soc. lib. 8. n. 206. Nontamen hæc Laini fuga (scribitur Ibidem lib. 3. n. 47.) Cardinalium consilia repente discussit, sed duodecim è grauisimis iam ad summum illi honorem demandandum consenserant, haud incepto facile desituri, nisi vel sanctiones reueriti essent, vel inueterata iam exempla non aliunde Pontificem, quam è sacro Collegio assumendi. Hæc Otho in exequijs relatis publicè prædicauit. Sic tantus Cardinalis Societatis filios honorabat, quid Matrem Societatem?

Per Italiam extraque sparsi libelli famosi contra Societatem: illico gestientes arripiunt Heretici; Germanicè vertunt, quam possunt latissime fundunt: ad Imperatorem Maximilianum, ad alios Principes, & præ ceteris ad Othonem nostrum Cardin. Augustanum, tum Augusta agentem peruenerunt, is rei indignitate, communiq; detrimento commotus, quid stragis ea sceditas in Germania edat, quam Catholicis vniuersis à Patrum maxime doctrina pendentibus fracti animi, hereticis vero quam inflammati sint, Pontificem edocet, hortaturque, vt mature Apostolica ope succurrat. Pontifex id vt cognouit, vehementer excanduit. Auctorem libellorū muneris, cui ante præerat, administratione priuat, & sportula, que è Pontificio penu dabatur: iubet comprehendere, darique in vincula, ac seuerè puniri. Nec sane graue effugisset supplicium, nisi adnitente summo studio Societate. Ita Ibid. lib. 8. num. 33. Et ita per Cardin. Othonem fama, & innocentia Societatis restituta. Et tandem Par. 4. Hist. Soc. lib. 1. num. 51. proponitur eiusdem Othonis Card. erga Societatem ingens studium his verbis: Haud enim se aliter vnquam tulit, atque vnum è numero Sociorum. Non Dilinganam solum Academiam Societati tradidit, plurimumque de Collegio Augustæ statuendo certauit, atque vbiq; usus fuit singularia Officia præstitit; Sed plane cura, sollicitudine, letitia, mærore nihilo secus, atque sua in re, in prospero aduersove statu nostro commouebatur. Hæc ibi Sachinus.

6. A FRAN. MARIA TAVRVVSIO etiam Archiep. Senensi, qui in testimonio de sanctitate, ac miraculis S.P.N. Ignatij, sic ait: Omnibus, & singulis has nostras literas lecturis salutem in Domino. Beatus vir Ignatius Loyola Societatis IESV fundator

Defensa
contra li-
bellarios
Societas

Cuius in-
fama quã
pernitiosa
Catholicis,
& oppor-
tuna He-
reticis.

Othonis
Cardin.
erga Socie-
tatem stu-
dium.

Et Taurusij
celebre te-
stimoniũ de
sanctitate
Ignatij, &
filiorum.

*ij vera hu-
ius sæculi
lumina,
omnium
virtutum,
ac discipli-
narum ge-
nere præ-
diti.*

*Strenuè di-
micantes
pro fide pro-
paganda, &
Hereticis
conuertendi-
dis.*

*Diuina
providentia
in confir-
matione
Societatis.*

*Socij cha-
ritate ple-
ni, & ma-
gna doctri-
na exorna-
ti, &c.*

dator firmiora quidem suæ gloriæ testimonia habere non potest, quam quæ per eius instituti sectatores vera huius sæculi lumina, omni virtutum, ac disciplinarum genere præditos, Deus ipse euidenter exhibet. Quomodo enim ij strenuè dimicantes tam præclara infide Catholica propaganda, in Hæreticis conuertendis, & in Christianis moribus vbique terrarum reformandis, cum summa omnium admiratione præstarent, nisi Deo Duce, idem B. Ignatius cælesti clamide indutus, militibus suis præfulgeret, æterni Regni vexilla præferret, animum, vires, armorumque præsidia suppeditaret. *Quid hoc testimonio illustrius! quod refertur apud P. Danielelem Bartoli in vita, & Instit. S. Ign. fol. 592.*

7. A BARTHOLOMÆO GVIDICCIONO: *Ille, qui nouarum Religionum sub Paulo 3. tam acer, & tam pertinax insectator, ut non verbo tantum, sed scripto etiam (ut fertur) ex Lateranensi, & Lugdunensi Concilio, lapsam potius veterum Ordinum disciplinam erigendam esse, contenderet, quam instituendam nouam; Societatis sine percepto, sic animo commotus est, ut diceret: Nouas Religiones non probo, hanc tamen non probare non audeo: sic enim interius afficior, eos motus animi diuinitus sentio, ut quo me summa ratio non ducit, eò voluntas inclinaret, & affectu quodammodo inuitus complectar, quæ argumentis antea repudiabam. Ita apud Imag. 1. sæc. Societ. lib. 5. cap. 10. fol. 666. ex Par. 1. Hist. Soc. lib. 2. n. 114.*

8. A CAROLO GVISANO *Affirmante*, in Gallia Patronum Societatis, ac defensorem se fore, nequaquam alium sibi Patronum adscisceret. *Ita ille in eadem 1. Par. Hist. Soc. lib. 10. num. 108. * Qui rursus eiusdem Societatis homines appellabat, Plenos charitate, exornatos magna doctrina, & prudentia, efficaces ardentissimosque in confessionibus audiendis, & in omni Ecclesiastico ministerio. Sic apud Euseb. in vita parua S. Ignatij cap. 40.*

9. A FRANCISCO MARIA *Episcopo Portuensi, Cardinali à Monte in Actis Canonizationis S. Francisci Xauerij, vbi agens de*
eius

eius Apostolico munere, sic in ipſus, & Sociorum laudem erupit: Glorioſum Nomen Apoſtoli, quod fidelis Dei ſeruus Apoſtolicis factis, & ſanctitate non ſolum ſibi, ſed etiam ſuis: unde qua Luſitanum Imperium per Europam, Africam, Aſſiam, & nouum patei orbem, omnes de Societate IEſV Apoſtoli nominantur. Sic in Imag. 1. ſec. Soc. lib. 5. cap. 2. fol. 603.

Ij cum Xauerio Indiarum Apoſtolo, Apoſtoli nominantur.

IO. A IACOBO SABELLO: *Qui (cum Roma hac opinio percrebuſſet, ad corrigendos mores, reſtituendamque religionem haud aliud preſentius oblatum eſſe remedium, quam hominum Societatis, quam plurimum operâ uti:) hac ductus opinione, ubi à Pio IV. eius in Vrbe Vicarius conſtitutus eſſet, accerſito Lainio Generali ait, Id ſe oneris ſubiſſe minimè inuitum, ſperantem eâ viâ in diuini cultus ornatum, & incrementum nonnihil collocaturum, idque adiumento in primis Societatis. Et quoniam recta populi inſtitutio emendatioque à Sacerdotibus idoneis pendeat, decretum ſibi, deliberatumque eſſe neminem ad Sacerdotalem gradum efferre, qui ab hominibus noſtris non probaretur. Proinde duos legeret à pietate, prudentiaque, ac doctrina idoneos viros, qui de initiandorum doctrina, & facultate periculum facerent, quorum iudicio ſtaretur. Hac ille Par. 2. Hiſt. Soc. lib. 4. num. 8.*

Card. Sabello Societati initiandorum examen committit.

II. A VINCENTIO LAVREO *Epifcopo Montis Regalis in ſubalpinis, ac demum Cardinali, Turnoni Cardinalis nomine ad Generalem Lainium ſic ſcribente: Incolumis (inquit) Dei gratia Cardinalis Turnonius in Gallias venit: ſed cum magno animi ſui dolore religionis reſita perturbatas inuenit, nullus ut propè in hoc Regno ſit locus, quem non aliqua ex parte hæretica lues contaminarit. Cum vero aduentu ſuo partim ſeditiones graues, vel iam ardentes extinxerit, vel orientes oppreſſerit, partim Chriſtianiſſimo Regi per literas malorum remedia, viasque ad vim ac fraudes ſeditioſæ huius, & conſceleratæ ſectæ repellendas propoſuerit; nequaquam deſſe Turnoni vult ſolo ſuo natali. Id cum oppidum ſit octingentiſ*

Littera ad Gener. Lainium, in quibus Turonenſe Collegium Societati deſertur.

tis circiter domicilij frequens ad Rhodanum situm, ac sapientia studiosos non pauciores mille ducentis habeat propter opportunitatem Collegij, quod suis ibi impensis Cardinalis aedificavit, proximè ab tetra huius pestis periculo abest. Quam id loci haud quaquam effugisset, nisi & popularium aduersus Cardinalem amor eximius, & obseruantia defendisset; & vigil prudensque fratris filij custodia, qui Turnoniae domus generosa stirps, vel cum vitæ discrimine maiorum suorum illustria premens vestigia, noua hæc pietatis inuenta eorumque fautores propulsare, & oppugnare nunquam destitit: adeo vt ab inimicis fidei ad contumeliam (vt ipsi rentur) monstretur digito, & Papiſta vocitetur. Iam vero Cardinalis pro optima opinione, quam semper de sanctimonia vitæ, doctrinaeque integritate sacratissimæ Societatis IESV habuit; persuadet sibi suam hanc patriam contra impetum quemuis, fraudemque tartaream reddere inexpugnabilem posse, si præsidium ei de Vestris hominibus imponat, suumque Collegium custodiae Societatis fidæ, sanctæque committat. Neque vni tantum oppido, sed toti Regno sperat se ingens commodum allaturum. Etenim Collegium per opportunum cum sit tum situ, & opulentia oppidi, tum ædium magnificentia, & bis mille francorum annuo vectigali, præterquam quod discendi cupidos eo vt commeent, allicit; potest etiam multos è Societate præstantes enutrire viros, quos per Gallias sparſos certa spes est vbique innocentia vitæ, ac Dei verbo eiecturos, iugulatosque Catholicæ fidei hostes, & in pristinum Religionis splendorem Regnum omne restituros. Nec leue erit commodum tam multos adolescentes, ex quibus deinde Antistites, Religiosi viri, magni Cancellarij, Præsides, Consiliarij, Senatores, ac ceteri Magistratus, Regnique administri creantur; à primis annis in sancto Dei timore educari, & Catholicæ custodia pietatis. Atque adeo haud mentiar, si huius mali originem ab talibus personis affirmem esse. Fecisset Deus vt omni Gallia Societatis stru-

*Optima
Cardinalis
opinio de
sanctimo-
nia, &
doctrina
Societatis.*

*Qua Præ-
sidium est
inexpu-
gnabile: &
commoda
toti Regno
Gallia.*

*Propter
præstantes
viros, quos
nutrit.*

*Fidei Ca-
tholica ho-
stes iugu-
latos &
inuentu-
rem in Dei
timore
educaturos.*

*Hius Colle-
gia deside-
rantur in
Gallia.*

cta

Et Collegia essent: non ita laborandum Pontifici summo esset ad populum olim pietate inclytum in sanctæ Sedis obsequio, & Matris Ecclesiæ gremio retinendum. Id adeo experimentum apertè monstrat, quod Billomum atque Apamiæ Gallicanæ Vrbes, quamuis regionibus vitio contactis vndique obsideantur; tamen & se, & multas circa oras ab infanda contagione liberas seruauerunt. Huius rei gratia quiuus fidelis Christi cultor diuinæ bonitati gratias debet agere, quod in hisce summis calamitatibus, quasi è cælo dimittere ad nos hanc verè Cælestem Societatem, dignata est. Cui cum Tu, Pater summe obseruande, merito præsis, cuius magnam incorruptamque sapientiam, prudentiam, & sanctos mores cognitos habet, plurimique, vt debet, facit Cardinalis, tanto acrius confirmat suum honestum hoc votum, atque inflamat. Ideoque iussit me tibi nomine suo, quod his literis facio, significare, mentem hanc eius esse, vt suum illud Collegium sanctæ huius Societatis sit. *Hætenus Vincentij literæ datæ Kælend. Octobris. Ita in ead. Par. 2. Hist. Soc. lib. 4. n. 85.*

Ad populum in Sedis Apost. obsequio retinendum.

Qua seruant Vrbes ab hæresis contagio.

Verè cælestis Societas, ac sancta.

12. A CHRISTOPHORO MADRVTIO Cardinali legato: *is cum in assignandis redbus Collegio Materatensi difficultatis aliquid interuenisset; & cum ab Oliuero, & dicti Collegij Rectore miseretur, magna voce (& aderant plurimi) velut concionabundus extollere miris laudibus Societatem aggressus, præter cetera, Gratias, dixit, ab omnibus Deo agendas, quod tali tempore, talem orbi terrarum hominum cætum dedisset: ac bonam deinde de pecunia sua stipem ad Collegium misit suum mittentis nomen quamquam frustra, cupiens ignorari. Ita Ibid. lib. 5. n. 85.*

Cærus, ob quem Deo agenda gratia.

13. AB ALEXANDRO FARNESIO, cuius tanta in Societatem benignitas, vt diceret Generali Lainio, cum quo multa ad animum suum spectantia ager decumbens communicauit, Societatis causa quamplurimum agere ad neminem omnium, quam a se prius pertinere, eo nimirum Officio, quo gloriosa stirpis facta tueri gentiles, & cumulare pietas iubet. *Ita Ibidem lib. 5. n. 145. Innatus sane tanto Principi amor, & benignitas insignis, &*

Card. Farnesij in Societatem benignitas

Eius filij
Pontificij
Milites.

peculiaris aduersus Societatem, adeo, vt dicere soleret Farnesius, cum quis ingrediebatur in Societatem, Debere ei Pontificem tanquam suo militi stipendium pendere. Ita Par. 4. Hist. Soc. lib. 5. n. 159. Grande sane dictum breuibus licet caracteribus expressum in sociorum, & Societatis laudem.

Societas
facit bea-
tos.

Est ma-
gnum bo-
num, &
munus Dei.

14. A CAROLO LOTHARINGO, ET TURNONIO: Billomensium pro suo Collegio fundando ingens erat studium: dum autem ad predictos duos Cardinales supplicem super ea re libellum Billomæi deferrent, lumina illa, & propugnacula Ecclesie Gallicane lætissimè accepto libello addidisse orationem talem seruntur: Ô vos beatos, quos diuina Maiestas temporibus his horum virorum dono dignata est! vtinam eius misericordia fieret, vt singulæ huius Regni Prouinciæ tanto potirentur bono! Tenete vos, quibus concessum est: amplexamini Sodalitatem hanc Iesu Christi, & vestigijs eius, ac monitis inhærete. Nos & vestro nomine, & pro Officio nostro dabimus operam, vt Gallia tanto Dei munere nequaquam priuetur. Ita Par. 2. Hist. Soc. lib. 5. num. 196. & statim additur: Interfuisse huic actioni quidam procuratorum testamenti Episcopi fundatoris, qui vel pietate, vel verecundia ducti, suum continuò libellum supplicem adiunxere. Postremo die in Conuentu Cardinalis Lotharingus verum se Patrum Societatis, ac Parentem probaturus de suscipienda ea retulit: postque sententiam suam multis cum eius laudibus explicatam accuratas preces adiecit. Secundum eum Cardinalis Turnonius, Quanta Deus per nouum hunc Ordinem, non in terris modo Christianorum, sed etiam apud Indos, & barbaros populos efficiat, cum suscipiesset; Hoc etiam (inquit) si quid pertinere ad rem putatis addam. Ego his Patribus ob eorum cognitam mihi vitæ probitatem, sanctorumque doctrinam, Collegium illud meum, quod non sine magnis sumptibus apud meos ædificaui, perpetuo habendum cum Vniuersis vestigalibus dono dedi. Hæc ille: & tres alij Cardinales Armeniacus, Guisius, Borbonius eiusdem fuisse sententia.

Eius opera
apud Indos,
& barba-
eos.

Sociorum
probitas, &
doctrina.

AB EODEM LOTHARINGO, *Illud disertè asserente, Se ipsi Societatis Præposito (talís tunc erat Lainius) in amanda, tuendaque Societate nihil cessurum, suisque humeris etiam in Gallia, & vbique gentium posset, sustentaturum. Hæc Cardinalis coram Lainio locutus. Ita ead. 2. Par. Hist. Soc. lib. 7. n. 4. Idemque dixerunt ceteri, qui Concilio Tridentino interfuerunt totius Orbis Antistites, ut videre est in Imag. 1. sec. Soc. lib. 5. cap. 9. fol. 655.*

Amata quantum à Lotharingo Cardin. Societas? Quam suis humeris in Gallia sustentaturum dicebat.

15. A GABRIELE PALEOTTO, *appellante Ignatium Parentem, Lumen Ecclesiæ, virumque à Deo excitatum ad cogendam Societatem, quo velut reuiuisceret, nouaque sanciretur rei Christianæ disciplina. Ita in cit. Imag. lib. 5. cap. 1. fol. 590.*

Ignatius Ecclesiæ lumen.

16. AB STANISLAO HOSIO: *Qui cum Borgia renunciatur Præpositus Generalis, ipsi Francisco gratulatus est his verbis. Et si pridem allatum huc fuerat R. D. Vestram cuius insignis pietas toto celebratur in Orbe summa cum voluntate omnium, & incredibili quodam consensu sanctæ Societatis IESV Generalem esse designatum; quoniam tamen ex Vrbe nullas ante mensẽ Decembrem ea de re literas acceperim, differendam esse duxi meam gratulationem in id usque tempus, quo certius aliquid hac de re cognoscere licuisset. Deo gratias ago, cuius beneficio factum est, ut non solum huic Sanctæ Societati, verum etiam Ecclesiæ vniuersæ de viro tanta vitæ integritate, grauitate, prudentia prædito prospiceret: cuius cura, & diligentia prouideri possit Ecclesijs omnibus, ut ne careant Verbi ministris, qui non magis doctrina, quàm exemplo ceteris præcant. Quibus quò magis hæc mea diocæsis indigere videtur; hoc impensius munus, hoc R.P.V. delatum illi gratulor, mihi vero gaudeo. Nam illius opera futurum confido, ut nec alijs Ecclesijs, nec meæ desint fideles Operarij, qui laborent in Vineâ Domini. Hæc Hosius Cardinalis, ac Vermiensis Episcopus in Borgia, & Societatis laudem erupit. Sic refertur Par. 3. Hist. Soc. lib. 1. num. 33.*

Gratulatio de Borgia in Generalem electionem.

Socij fideles in vinea Domini Operarij.

AB

*Societas
nata ad
Ecclesia
bonum: &
vtilis con-
tra hereti-
cos.*

*Polonia
Regnum
Societati
aperitur.*

*Honorifica
Alani lite-
ra ad Euc-
rardum
Gener.*

*Societas
lustissimus
grex.*

AB EODEM: *Qui etiam aliquando asseruit, Societatem ad Ecclesiam bonum natam esse, vtilemque Regno Poloniae in haereses fore. Ita in Synopsi Soc. lib. 3. cap. 4. fol. 161. Et (vt refer- tur Par. 2. Hist. Soc. lib. 8. nu. 114.) Idem Cardinalis Hosius Triden- tino in Diocesim suam Vermiensem reuersus locupletissimos quosque, ac Senatores ante alios rerum nouarum cupidos deprehendit, contra- que Religionem Catholicam multa aperte, multa occulte molientes. Quare quod diu cogitauerat minime prolatandum ratus, aduocare Praesidium ex hac Cohorte statim decreuit. Cuius industria Poloniae Regnum Societati ceptum est aperiri.*

17. A GVILIELMO ALANO, *Cuius honorificae pro Socie- tate extant literae ab Euerardo Generali postulantes, vt Collegij An- glicani Duacensis curam suscipiat. Etli (inquit) calamus meus apud te iam diu cessauit; tamen animus meus, & corda meo- rum apud communem Dominum, pro te, lectissimoq; grege tuo non silent vnquam. Cum enim in his diurni exilij, & dif- ficillimorum temporum continuis calamitatibus omnibus facti sumus per Christum debitores; vestrae tamen sanctae Societatis in nostros homines merita, ceterorum Officijs vni- uersis antiquiora, gratiora, ac sane salutariora semper extite- runt. Meministi etenim, colendissime vir, nisi forsitan (quod facile crediderim) alijs a te tuisque praestiti beneficij Chri- stianè obliuisceris: alioquin in Belgio tum degens, & exules Anglos summopere complectens meminisse posses, (& Ego lubens sane recordor) iam tum ab initio desolationis nostrae, plerosque ab illa perditione ereptos, vel ad Sacrum Ordinem vestrum receptos, vel Ecclesiae Matri vestrorum studio, ac opera restitutos: vel sequentibus deinde annis Louanij pri- mum, tum Duaci, tandem etiam Romae consilio, charitate, consolatione, auctoritateque in primis vestra fuisse seruatos. Vt de hoc quantulumq; agri Dominici relicto semine post Deum, ac sanctissimum Patrem Gregorium, eiusque summos ministros, vobis patria nostra, si quam vnquam habituri su- mus, primas gratias debere videatur. Inter cetera tamen re- centif-*

centissimum est illud, & planè singulare, priora omnia beneficia vestra complectens, quod ad nostrorum istic studiorum institutionem non ita pridem ex Societate, alioquin varijs charitatis muneribus occupatissima, homines commodissimos concesseritis. De quo cum multa mihi domum ad me nuper rediens, Gregorius Martinus meus iucunde narrauit, plurimaque lætè ac libenter ex Vrbe Reuerendus Dominus Archidiaconus Audoënus, & ij ipsi, ad quos hæc felicitas maxime pertinet, sæpe ad me scribant. Ego qui nihil in orbe illorum iuuenum salute, & sancta educatione charius habeam, intimum de Reuerendissimæ Paternitatis tuæ beneficio ipsis præstito, animi mei gaudium celare non potui. Equidem mi Pater quoad in hoc sæculari, quo viuimus statu fieri potuit, & licuit, dedi operam semper, vt nostri non alijs, quam vestris studijs, institutis, moribus, quibus nihil est hodie, vel ad doctrinam expeditius, vel ad veritatem sincerius, vel quod maximè nunc requirimus ad zelum lucrandarum animarum accommodatius, præcipuè imbuerentur. Et illi ipsi nescio qua animi inductione, sed diuinitus, vt interpretor, indita longè libentissimè vestra vbique, & gymnasia conlectati sunt, & mores imitati. Ad quam rem non quantum optamus, sed quantum consequi tum potuimus, vicina nobis sæpe Collegia vestra commoditatem præbuerunt. Sed nunc cum id sit à Deo nobis per suam Sanctitatem tributum, vt in illo Ecclesiæ, ac orbis principe loco, Collegium habeamus, & per tuam pietatem porro concessum, vt id hætenus vestrorum opera, atque prudentia gubernetur, & instituatur; omnia sanè mihi meisque in Christo donata sunt. Neque aliud desideramus, quàm vt eius istic, nostrique hïc Collegij, totiusque gentis nostræ causa, sua gratia, & auctoritate apud sanctissimum Dominum nostrum continuò fiat commendatior: atque vt hoc tuum etiam, Patrumque beneficium diuturnum esse velis: vt velis autem (mi Domine colendissime) Alanus omnibus vitæ suæ Officijs filius, & famulus tuus, tuo-

K

ramque

Varijs charitatis muneribus occupatissima.

Ad doctrinam expeditius, & ad animarum zelum accommodatior.

Commoda ex Collegijs.

Expetit Alanus vt Societas Collegij Anglicani curam suscipiat.

*Socij apud
Indos oues
Christo
colligunt.*

*Vrria ad
Collegij
curam sus-
cipiendam
moriuas.*

rumque sincerus amator per Christum rogat, vel Respublica potius, ac patria nostra rogat: illiusque charitatis, & sollicitudinis, quam in omnes gentes Christianas, ac barbaras gentes, partem aliquam simplex postulat. Nec repellas iustissima petentes, Pater; & qui per tuos apud extremos Indos, oues Christo colligis: perditam ouem Britannicam nobiscum querere, ne dedigneris. Si onus est; Christi onus est: qui & auget vires, vt possitis, & charitatem vt velitis ferre. Et quidquid sit, omnium nostrorum, qui vbique gentium sunt, exulum precibus, operis, oblationibus tolerabilius fiet. Quo loco nunc Orbis Christianus (sapientissime vir) sit, & quanto pere nitendum sit, ne impiorum hominum conspiratione, & scelerata diligentia, fides, & religio prorsus pereant, nemo te melius videt, aut magis curat. Nec sunt multi, cum armis & potentia iam pridem aduersarij propter peccata nostra superiores esse videantur, qui non iam labentibus, sed ruentibus rebus, ita vt vos, succurrere velint, aut possint. Habetis nunc optimas, aut maximas rei bene gerendæ occasiones. Talem Pontificem, qualem fortassis sequentia tempora non dabunt, diuinitus certe his Ecclesiæ calamitatibus concessum nobis: & ita rebus humanis, his maximè institutis Seminarijs consulentem; vt nesciam, an vlla alia æquè expedita ratione religioni succurri queat. Sub tali Patre, & Pastore vobis, mihi, omnibusque zelum Dei habentibus, niti, laborare, instare, vrgeri, facere, pati, mori pro communi fide periuicundum esse debet. Sed indignitas horum temporum, gentisque meæ, longa, & coacta calamitas, ac meorum amor effecerunt, vt maximarum occupationum tuarum oblitus tam multa non necessaria Tuæ R^{mæ}. Paternitati dixerim, cum sciam tuam pietatem hæc omnia videre, & multo plura facere, quam ego desiderare, aut postulare ausim. Christus ergo IESVS Tuam R^{mam}. Paternitatem diutissimè Ecclesiæ, suis, nostrisque seruet incolumem, ac dignetur nostram paruitatem suorum sanctissimis Sacrificijs commendare, inprimisque R^{mum}. Patrem Domi-

Dominum Oliuerium à me multum salutare. Rhemis septimo Kalendas Nouembris 1578. Additissimus seruus Guilielmus Alanus. Hucusque præcipua nobilitatis Anglicana, sapientia, ac virtutis vir admirandus. Par. 4. Hist. Soc. lib. 7. nu. 19. Et postea lib. 8. num. 87. additur, Quod cum Romæ esset idem Alanus Pontifici Catholicorum Anglorum vota exposuit, quàm auide cuncti aliquos è Societate Sacerdotes expeterent. Ipsos esse, qui suorum Anglorum Duaci, ac Romæ Magistri, atq; institutores fuissent. Ergo si tantum afferrent solatij atque emolumentij, quos instituerant; liceret ipsos intueri Magistros, & audire, quorum etiam regendis, consilioque iuuandis, ipsis Seminario- rum Sacerdotibus, valitura esset auctoritas. Adire Indiam Patres, ac profiteri suæ vocationis esse inferre Christi cultum in omnes terras, ac restituere inter Hæreticos. Cur ergo præ- termitterent Angliam, vbi amplissima esset parata messis. Quam Orationem cum probasset vehementer Gregorius, agi cum Euerardo iussit.

Societas ab Anglis ex- petita.

Eius voca- tio inferre Dei cultum in omnes terras.

AB EODEM: Contra nefarium Edictum Elisabethæ Angliæ Regi- næ, & in nostrorum commendationem asserente: Patiuntur (inquit) odia, & Hæreticorum indignationes, quod D. Hieronymus loco summæ gloriæ ducebat. Nam sancti illi viri, qui à Deo olim ad congregandum cum Hæreticis excitati fuerant, tam hostibus odio erant, quàm isti modo à Deo ad Lutheri, Caluini, & reliquarum pestium ruinas reparandum ad nos missi. Ita ille Cap. 6. apud Paul. Leonard. Apolog. pro scient. Med. Par. 2. n. 83. Et postea Ibid. Par. 3. nu. 54. Idem Alanus addit. Horum Virorum Ordo quidem, & ratio viuendi noua est, sed fides, & doctrina eadem plane, quam Patres antiqui, & Ecclesia vniuersa habuit semper, & colit modo. Hæc ille in doctrinæ Iesuitarum commendationem.

In filijs patitur Hæretico- rum odia.

Eius ratio viuendi noua, sed doctrina veterum Patrum.

18. A CÆSARE BARONIO in Annot. ad Martyrol. Rom. 29. Decemb. fol. 619. Vbi postquam de S. Thoma Cantuariensi disse- ruit Cardinalis doctissimus, hæc pro Societatis gloria, eiusque Marty- rum triumphis mire suppeditauit. Videre meruit (inquit) sæculum nostrum

Societas Martyribus coronata.

nostrum hac ex parte quam plurimos Thomas, Sanctissimos Sacerdotes, aliosque nobilissimos viros Anglicanos, ampliori (liceat dicere) Martyrio coronatos, duplicisque tituli coronis auctos: cum non solum ut Thomas, pro Ecclesiastica libertate, sed pro fide Catholica tuenda, restituenda, ac conseruanda nobilissimo Martyrio occubuerint: ut inter alios, quos nuper Sancta Societas IESV velut agnos innocios in sacris septis, sanctis eruditionibus ad Martyrium acceptissimas Deo hostias saginavit: quos Romanum, quos Rhenense sacra Collegia (quæ dixerim Celsas Turres, à facie Aquilonis, & fortissima Propugnacula fidei) emisertunt ad triumphos, & prouexerunt ad Coronas. Maeste animo, maeste virtute Anglicanorum nobilissime, & gloriosissime Cætus, cui tam illustri Militiæ nomen dedisti, ac Sacramento sanguinem spondidisti: æmulor sane vos Dei æmulatione, cum vos Martyrij candidatos, ac nobilissimos purpuræ Martyres designatos aspicio. *Hac eleganter Baronius.*

Eius Collegia celsæ Turres, contra Aquilonem, & Propugnacula fidei fortissima.

Baronij Card. cultus in Ignatium.

AB EODEM: *Qui P. N. Ignatium Sanctissimum non modo coluit ipse, sed qua valebat in sacris ritibus auctoritate depictam eius imaginem in Ecclesia Nominis IESV publica religione colendam primus omnium suis manibus parieti affixit, atque proposuit. Et teste Imag. 1. sec. Soc. lib. 3. cap. 8. fol. 372. Memoranda illa eiusdem Cardinalis vox, breuis illa quidem, sed prolixam Societatis laudem complexa, cum Societatis Templum Anastasiam (non inani ad Constantinopolitanam Basilicam. allusione) appellare non dubitauit; propterea quod Sacramentorum usum, qui vita quedam est, & anima Christianæ perfectionis, à seculis iam multis intermortuum videret in Templo illo, velut prisco vigore recepto felicissime reuiuiscens. Et teste Auendaño nostro in suo Epithalamio sacro dissert. proemiali num. 74. ubi rescribens Baronius Stanislao Corneouio Archiep. Gnesnensi Poloniae Primati, Societatis alumnos vocat, Viros religiosissimos, eruditos, & maximè pios, & Apostolicos.*

Sacramentorum usus per Societatem propagatur.

Eius filij religiosissimi, & Apostolici.

19. AB VVANDINO: *Qui cum cum Pontifice Greg. XV. de Sanctitate, & miraculis Ignatij Parentis Sanctissimi sermonem haberet, sequens testimonium dedisse fertur: Quotquot sunt vbique terrarum Societatis IESV in hanc sanctam Sedem, & religionem Catholicam egregia merita, tot profecto habemus B. Ignatij Loyolæ miracula, tot argumenta Sanctitatis. Hæc ille. Elogium sane breuissimum in Parentis, ac filie Societatis laudem, sed longissima vtriusque commendatione, ac exultatione plenum. Ita refertur apud Danielem Bartoli in vita B. Ignatij lib. 5. fol. 592.*

Quot Societati in Ecclesia egregia merita, tot Ignatij miracula.

20. A LVDOVICO LVDOVISIO *In Panegyrico S. Ignatij habito in Metropolitano Bononiæ Templo, Romæ typis edito anno 1630. Ubi sic ait: Quænam ætas, qui sexus, quæ hominum conditio, quæ gens vel barbara, longæque disiuncta inficitur, infinita propemodum esse, quæ debet Ignatio? Puerilis ætas Christianæ doctrinæ institutionibus informata, quarum vsum cum immenso Christianorum hominum emolumento ipse primus inuexit. Iuuentus in apertis gymnasijs erudita, efficacissimo inuento ad inferendam in animis, cum integritate bonarum artium, pietatem, ac morum probitatem. Maturi ætate viri tot in Oratorijs, & Congregationibus, veris pœnitentiæ, ac vitæ Sanctioris Academijs instituti. Tot piæ domus erectæ pro Virginibus, pro conuersis ad castiorem vitam fæminis, pro Orphanis, pro Cæcumenis. Maior Templorum cultus, Sacramentorum, concionum, Sacrarum lectionum, piarum exercitationum frequentia, ac Veneratio; virtutis exemplum, ac sanctitatis æmulatio apud alios Religiosos Ordines excitata. An non hæc omnia beneficia zelo, ac pietati debentur Ignatij? de quo possumus affirmare quod de se Paulus apud Chrysostomum hom. 22. in 1. Cor. Innumerabilia machinari, & excogitare mei est studij, & diligentia. Si vero per varias Mundi partes oculos circumferamus, Moschouiam, Persidem, Dalmatiam, Libani Montis plagam, Æthiopiam, exultas ab Ignatio*

Omnes Ignatio, & Societati debent.

Pueri Christianam doctrinam.

Iuuenes eruditionem.

Viri sanctioris vitæ præcepta.

Virgines piæ domus.

Templa, maiorem cultum.

Sacramenta, frequentiam.

Totus orbis missiones fructuosissimas.

*Germania,
Polonia,
&c. hære-
sum profli-
gationem.*

*Vtraque
India ab
Ethnica
superstitio-
ne conuer-
sionem.*

*Societas
prestans
Familia:
Apostolica
Sedi pecu-
liari Voto
obstricta.*

*Bellatrix
generosa
pro Chri-
stiana fide.*

*Splendens
claritate
virtutis.*

*Acies suo-
rum bella-
torum san-
guine pur-
purata.*

tio fructuosissimis Missionibus agnoscemus. Germaniam, Poloniam, Galliam, Belgium, Angliam, Scotiam, Hiberniam pluribus locis ab hæresi propugnatas, ac releuatas Ignatij opera; earumque multas Collegiorum, Domorumque præsidijs, ætibusque communitas. Indias ad Orientem, atque ad Occidentem Solem sitas, locis, moribusque disiunctissimas regiones, omnes in capacissimo Ignatij pectore coniunctas, eiusque, ac Sociorum beneficio ab Ethnica superstitione; aut à Sede Romana defectione ad vnum Christi ouile, Pastoremque deductas: adeo vt sola Francisci Xauerij Apostolica manu millia millium, ac bis centena hominum millia fuerint Baptismi salutaribus aquis abluta. Verum vt hæc omnia Missa faciamus; an non infinita sunt erga Christianam Rempblicam, ac Mundum Vniuersum Ignatij merita, quod tam præstantis Religiosæ Familiæ conditor fuit; quæ vel ab ipsis natalibus peculiari voto Apostolicæ Sedi obstricta, inter Christianos, & Ethnicos tot laboribus, tot cruciatibus, ac periculis continenter, ac generosè pro Christiana fide bellum gessit? Inspiciantur ex hac Societate primi, ac nouissimi; illud vsurpare de illa licebit, quod in re simili scripsit Cassiodorus Epist. 7. lib. 3. [Tot annis continuis simul splendet claritate virtutis: & quamuis rara sit gloria, non agnoscitur in tam longo stemmate variata: sæculis suis produxit nobilis vena primarios: nescit inde aliquid nasci mediocre: tot probati, quot geniti: quod difficile prouenit electa frequentia.] Testis esto ingens copia Sanguinis ab ijs bellatoribus effusi, quos huiusce Societatis acies eduxerunt. Et vero eorum nouem in Iaponia nuperrimè igni lento cremati vix dum suum peregerunt holocaustum. Et seignior fuit ignis qui foris vsit, quam qui intus accendit. S. Leo ser. de S. Laur. Quare mirum non est huius Ordinis initijs ac progressibus animaduersis, si communis hominum sententia fuit: quemadmodum olim in Africa D. Augustinus in lucem prodiit, quo tempore natus erat in Anglia Pelagius: ita

ita planè statim atque Tartareum illud monstrum Lutherus erupit, vt tenebras importaret, singularem Dei prouidentiam Ecclesiæ suæ Ignatium, eiusque Aciem vere igneam protulisse. *Hæc ab Eminentissimo Ludouiso in dicto Panegyrico à fol. mihi 42. ad 48. Et postea concludit: Eundem Ignatium fuisse commutatione vitæ alterum Paulum, pœnitentia Baptistam, Humilitate Franciscum, Aquinatem Thomam Castimonia, paupertate Martinum, Abrahamum Obedientia, Thaumaturgum miraculis. Et vt se velut filium Ignatij tenerrimum exhiberet (& consequenter Societatis) Sacram illi, & bene longam Panegyrum allegatam, sua ipse voce pro concione recitauit, in vno è præcipuis Sacellis Metropolitana Bononiensis Ecclesiæ, cui Archiepiscopus præsidebat, cum illud S. Ignatio solemniter dedicasset, ea pompa, quæ conueniret Principi, & pietate, quæ deceret Cardinalem. In qua Panegyri postquam sanctissimis ab omni retro memoria Patriarchis æqualem, quin & ipsi Christo quam simillimum ostendit Ignatium, professus suum ab ipso dicendi exordio studium, atque, vt inquit, Deuoti cordis obsequium, quod iam inde ab incunte ætate ingentibus meritis celeberrimi Societatis IESV Conditoris Ignatij dedicarit, & ardentissimam, qua flagraret cupiditatem, vt eius tutissimo patrocínio salutem quisque suam, animumque commendet. Ita denique velut orando perorat. Opto, ac vehementer oro cunctos, & hortor, vt communem Orbis Theaurum Ignatium in suo quisque corde, amantissimo pietatis sensu complectantur. Hucusque in citata Panegyri tot titulis commendabili. Quem quidem Optimi Parentis animum erga Ignatium Parentem, amorem, & existimationem erga Societatem: vel ingentia saxa Romanae molis, me tacente testantur. Inter quæ lapis ille, quem rite consecratum sua ipse manu primum in fundamenta deposuit, altera sui parte Verba hæc pauca, sed illustria habet insculpta. Erit lapis iste in signum meæ erga sanctum Ignatium, eiusque Ordinem pietatis. Hæc apud Imag. 1. sæc. Soc. lib. 5. cap. 1. fol. 591.*

Acies vere ignea contra Lutherum.

Multiplex Ignatij elogium.

Est Orbis communis Theaurum.

Iesuitarum causa eò equior, quò ab Hæreticis impugnata. 21. A BORBONIO, In Tolosani Collegij causa, quæ multum habuit dimicationum, ita fauente, vt Hæreticorum quemdam in Senatu ipso coram Rege, ac Parente grauisissimis castigari verbis: adiuiciens, Inde constare Iesuitarum causæ æquitatem, quod eam Hæretici impugnant. Ita ille Par. 3. Hist. Soc. lib. 2. nu. 64.

Doctrina ad ignorantiam remedium nulla præstantior Societatis. 22. A IACOBO SPINOSA Seguntino etiam Episcopo, qui iam dudum cognitam inter exercitationes spiritus Compluti Societatem benigne complexus, cum Ecclesiam suam monitu summi Pontificis (vt Episcopus ille omnes monebat) diligenter vísisset, latiusque opinione dominari rerum bonarum inscitiam, & scientiam malarum, actionesque comperisset; habito de remedij viâ consilio, cum assensu Canonorum, & Cleri decreuerat, Nullam præsentiore offerri, quam Societatis doctrinam. Quod cum stetisset non rogatu modo, sed modesto prope imperio confestim voluit antecursores miti, nostris vtens ad lustrandam suam Diœcesim. Ita Ibid. lib. 5. n. 200.

Et Collegia Ciuitatum decus. 23. A BEVILACQVA, etiam Legato Apostolico Perusino, cuius amor in Societatem prope singularis: de qua is ita sentiebat magnificè, atque ita honorificè, cum priuatim, tum publicè loquebatur, vt dici vix queat. Ergo cum de illa, vt fit, sermo incidebat, libere profitebatur, Collegia nostra vbi cum que essent, decus esse Ciuitatum. Sic in liter. Annal. Soc. ann. 1600. fol. 32.

Se. ac suam purpuram in Societatis commodum offert Rupefocaldæ. 24. A RUPEFOCALDA, Qui, cum purpuram recens à summo Pontifice ipsius meritis delatam nostri Scholastici Oratiuncula, triplicique dramate gratularentur, illas Scholasticorum recitationes conclusit ipse eleganti clausula, verbisque grauisissimis in nobili confesso significauit, Si quid hac dignitatis accessione sibi accederet facultatis, id omne ad Societatis nostræ commoda collocaturum. Ita in Annal. Soc. ann. 1607. fol. 597.

Gerardus Card. Sociorum adspèctum quasi Angelorum letabatur. 25. A GERARDO GROSBEQVIO Eburonum etiam Antislite, & de Purpuratorum Patrum Senatu. Is Belgas Patres Louanio in ditionem suam inuitare solitus, adeo præsentium letabatur adspèctum, quasi non Homines, sed Hominum Tutelares Angelos accepisset. Tum demum ponebat curas, quas pro religionis incolumitate maximas gerebat, satis ei consultum arbitratu quandiu adessent

adessent Patres. Ita in *Jmag.* 1. *sec. Societ. lib. 6. cap. 5. fol. 882.*

26. * A DIDACO GVZMANO, etiam Patriarcha, & Archiepiscopo Hispalensi, una cum toto suo Capitulo Ecclesiastico, in *Edicto professo Sanctiss. P. N. Ignatij* recipiendo, à se promulgato ann. 1628. die 28. Jun. scribendoque infra *Class. 6. A Sacris Senatibus.* Consule ibi dicenda: & hic adde; Cardinalem hunc eminentissimum afferuisse, Societatem fructum facere magnopere copiosum, & sua virtute, literis, doctrina, & exemplo cumulatam. Ita apud *P. And. Luc. in vit. S. Ignat. lib. 4. cap. 18. Idem in vita Margaritæ, quam aureo scripsit calamo Par. 2. cap. 23. dicit, Societatem* ab Imperatoribus Patribus, Auisque Reginae Margaritæ singularibus fauoribus & gratijs honoratam. *

Societatis fructus copiosi, virtute, ac doctrina cumulati.

Ab Imperatoribus honorata.

27. * AB AVGVST. SPINOLA, etiam Hispalensi Archiepiscopo, qui viuis amorem, mortuus corpus nostræ Societati in *Professorum Domo* dedit: quam Societatem vocauit aliquando, Plantam generosam, & caelestem per omnem terram ramos breuiter extendentem, dantemque fructus copiosissimos per totum Orbem prædicatione, doctrina, literis, & exemplo. Ita apud *And. luc. cit. vit. S. Ign. lib. 4. cap. 18.*

Planta generosa, ac caelestis:

Per totum Orbem copiosissimis fructibus dilatata.

28. A BERNARNO SPADA Cardinali dignissimo, qui in *Sacra, particularique Congregatione ab Innocentio X. Pontif. Max. deputata, in Monitorio, seu Decreto ultimo ad fauorem PP. Societatis Angelopolitane, Ioannem de Palafox Antisitem Angelopolitanum ad eius amorem adducere, suo, ac Eminentissimorum nomine, his verbis contendit. Te etiam, atque etiam hortamur, vt ea qua decet in tam laudabilem, proficuumque Ordinem estimatione, Religiosam hanc Familiam in Vineam Domini summo cum fructu ac labore desudantem paterna charitate amplectaris, ac foueas, &c. Ita pag. 1. dicti Monitorij Societati perquam honorifici, vt videre est in Processu, & sine Causa Angelopolitane, Romæ typis edito, die 5. Nouembris ann. 1653.*

Comendatur Episcopo Angelopolitano.

Religiosa Familia in vinea Domini summo cum fructu, ac labore desudans.

29. * A BALTHAS. MOSCOSO, SANDOVAL, *Inter Purpuratos Ecclesie Patres meritissimo, etiam Archiepiscopo Toletano, viroque multis nominibus Societati Colendissimo. Is in Edicto pro eius Missionibus à se pronunciato, & Mexici typis edito ann. 1647. hæc inter alia multa scribit. Consideratus (inquit) magnas calamitates, quibus Hispanica Monarchia premitur, tot bellis, totque inimicis rebellibus impetita, &c. ad quorum omnium remedium, cum ipsa experientia Nos doceat, singulari nostra consolatione, spiritualem fructum, & animarum profectum, quem Religiosi Societatis IESV, Missionum vsu, & exercitio, maxime ad culparum, & peccatorum emendationem, morum reformationem, doctrinæ Christianæ, ac ceterorum mysteriorum nostræ Sanctæ fidei Catholicæ instructionem, ac educationem, faciunt: Visum est Nobis, ab illis affectuosè petere, sicut fecimus, & vt hoc Sancto Missionum exercitio, omnes Ciuitates, Villas, & loca totius nostri Archiepiscopatus percurrant, &c. Tanta de Societatis Nostræ Missionibus tanto Principi opinio erat, vt illas unicum presentiusve totius Regni, pene collabentis subsidium fore, indicaret.*

Eius Missiones laudantur.